

Ferrol

Natural

Praias & Natureza

gózaas!

MAR

PASEOS

MIRADORES

ACTIVIDADES

Edición:
Concello de Ferrol, Concellería de Turismo

Maquetación:
Occidente Deseño e Comunicación

Elaboración Contidos:
Gabinete de Economía y Gestión Turística S.L.

Depósito Legal:

Fotografía:
Ovidio Aldegunde, Miguel Ángel Álvarez Alperi,
Juan Balsa, Arquivo Turgalicia.

Por favor, ten en conta que

Toda a información aquí contida está suxeita a variacións e está baseada na información dispoñible no momento da publicación desta guía. Turismo de Ferrol non se fai responsable dos cambios que puidesen producirse. Contacta con Turismo de Ferrol para obter toda a información actualizada.

O

Índice e créditos

1. Praias para todos	01
2. Espazos naturais, miradoiros, sendeiros e moito máis	13
3. Grandes rutas a pé	31
4. Actividades ao aire libre	37
5. Planos	49

Praias para todos

Grandes praias...2

Praias de ría...8

Calas con encanto...10

1

Mar para todos os gustos. Os amantes da praia e os deportes náuticos teñen en Ferrol moito onde escoller: extensos areas de mar aberto, mansas augas de ría ou pequenas calas solitarias.

Grandes praias

En Ferrol abundan as longas praias de fina area branca, para gozar da natureza e o mar. Son praias de gran beleza, en forma de media lúa, e de vexetación case virxe. En días de vento, as súas augas son ideais para a práctica de deportes acuáticos.

Bandeira azul

A costa de Galicia é unha das zonas con máis bandeiras azuis do mundo, distintivo que recoñece a súa limpeza, seguridade e características medioambientais. En Ferrol son varios os areais que posúen este galardón, que se renova cada ano.

Doniños

Coordenadas: 43° 30' 11.92" N | 8° 19' 6.31" W
Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol – San Xurxo; en Valón (km 2), tomar desvío sinalizado a Doniños.

Medios de transporte: coche, autobús urbano, autocar.

Case 2 km de praia, unha zona de dunas, restos históricos, un humedal con nenúfares presidido pola lagoa... Doniños rima con surf, ondas, area fina, camiñadas polo paseo marítimo, picnics á sombra dos piñeiros... Cativa pola súa variedade.

É unha ampla praia rectilínea, de area branca, ventosa e con forte marusia, situada nun contorno rural e asociada a unha lagoa, o que converte o conxunto nunha zona de especial interese natural

[+ info: p. 21].

Ten dous accesos: Outeiro, no extremo norte, zona moi ocupada que dispón de todos os servizos (amplo aparcadoiro, quioscos, abundante sombra...); e Punta Penencia, polo sur, pouco masificada. Ideal para o surf, nela celébrase a principios de setembro as probas do "Circuito O'Neill" de bodyboard [+ info: p. 42].

Punta do Castro (límite norte), contén os restos do castro prerromano de Lobadiz. En medio da praia, sobreviven a penas os restos dunha batería de artillería de costa de época ilustrada (s. XVIII) que, xunto cos restantes da zona (Prioriño, Viñas, Cariño, San Cristobo, San Carlos e San Felipe, na beira da ría e pertencentes ao municipio de Ferrol, e A Palma e San Martín na marxe meridional) protexían a entrada á ría de Ferrol e a un dos máis importantes arsenais militares da Europa da época.

Contan as crónicas que o 25 de agosto de 1800, unha armada inglesa composta por máis dun centenar de navíos de guerra e numerosa infantaría presentouse na praia disposta a desembarcar e tomar Ferrol. Aínda que parecía doado, as tropas do almirante Warren tiveron moitos

problemas coa resaca do mar. As embarcacións foron pasto dos canóns ferroláns, o camiño estaba ben defendido [+ info: p. 28] e o paso pola lagoa era impracticable. A praia de Doniños contribuíu así á derrota inglesa.

Ten paseo marítimo, que conta cun pequeno parque para recreo dos nenos.

Características

Tipo: praia aberta | Lonxitude: 1.700 metros | Anchura: 41 metros | Ocupación tempada estival: alta | Tipo de area: fina | Sombra: si, en Punta do Castro | Soleada: todo o día

Servizos

Quioscos: 2 | Bares: 1 | Aparcadoiro: 2, en ambos os dous extremos (máis amplo na zona norte) | Sinalización de perigo | Posto de socorro | Lancha de salvamento | Duchas | Papeleiras | Limpeza de praias | Cabinas telefónicas | Transporte urbano | Nenos: zona de xogos infantís

Puntos de interese nas inmediacións [+ info: p. 21].

Esmelle

Coordenadas: 43° 32' 20,92" N | 8° 17' 47,30" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-Covas, sinalizada, pasar o núcleo de Covas, tomar camiño a Esmelle.

Medios de transporte: coche, autobús urbano, autocar, bicicleta.

Situada entre as praias da Fragata e San Xurxo, da que en realidade é continuación natural (só as separan unhas rochas), é unha praia en forma de cuncha, de area branca, ventosa e con grandes ondas, ideal para os deportes acuáticos. Ámbito rural. Mentres que as contiguas San Xurxo, A Fragata e O Vilar son areas bastante concorridos cunha ampla oferta de servizos, Esmelle preséntase como unha praia máis solitaria e con menos servizos.

Características

Tipo: praia aberta | Lonxitude: 160 metros | Anchura: 17 metros | Ocupación tempada estival: media-alta | Tipo de area: fina | Sombra: no piñeiral da área recreativa As Cabazas | Soleada: todo o día

Servizos

Camping As Cabazas moi preto | Área recreativa As Cabazas [+info: p. 30] | Aparcadoiro | Posto de socorro | Duchas | Limpeza de praias

Fragata

Coordenadas: 43° 32' 26.08" N | 8° 17' 52.03" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-Covas, sinalizada, pasar o núcleo de Covas, tomar camiño a Esmelle.

Medios de transporte: coche, autobús urbano, autocar, bicicleta.

Praia en forma de cuncha, de area branca, ventosa e con bastante marexada, pero menos que na veciña Esmelle. Fermosa imaxe das ondas ao bater nas rochas. Entorno rural. Situada entre as praias do Vilar e Esmelle forma, xunto con elas e a de San Xurxo, parte desta paradisíaca baía natural de San Xurxo. Ben equipada. Camping moi preto. Frecuentada pola xente máis nova. Coñecida tamén como praia de Porto Bello.

Características

Tipo: praia aberta | Lonxitude: 160 metros | Anchura: 27 metros | Ocupación tempada estival: media-alta | Tipo de area: fina | Sombra: no piñeiral da área recreativa As Cabazas | Soleada: todo o día

Servizos

Camping As Cabazas moi preto | Área recreativa As Cabazas [+info: p. 30] | Aparcadoiro | Sinalización de perigo | Posto de socorro | Lancha de salvamento | Duchas | Limpeza de praias | Quioscos de tempada

Ponzos

Coordenadas: 43° 33' 15.28" N | 8° 16' 20.49" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-Covas, sinalizada, pasar o núcleo de Covas, A Pedreira, camiño à praia.

Medios de transporte: coche, bicicleta, autobús urbano (só chega ata Covas).

Praia virxe, illada, que merece a pena pola tranquilidade e a fermosa imaxe das ondas nos acantilados. Situada nun ámbito natural non urbanizado, con zonas verdes próximas. É rectilínea, de area branca, ventosa e con forte marexada e importantes resacas. Moi frecuentada polos amantes do surf e outros deportes de escorremento, ten ademais zona nudista na parte dereita mirando cara ao mar.

Cando a marea está baixa, é perfecta para pasear ou correr pola area mollada e ademais, pódese pasar, atravesando as rochas, á veciña, solitaria e preciosa praia de Casal, pertencente xa ao veciño municipio de Narón e moi pouco ocupada debido á dificultade do seu acceso por terra.

En Ponzos había antigas explotacións mineiras, que algúns estudosos sitúan na época romana. De feito, dise que debe o seu nome á gran cantidade de pozos mineiros que constituían a entrada ás explotacións, agora abandonadas, cuxos restos poden verse ao pé da praia.

Ponzos acaba cara ao oeste en dúas praias pequenas, Medote e Sartaña [+ info: p. 11].

Características

Tipo: praia aberta | Lonxitude: 1400 metros | Anchura: 45 metros | Ocupación tempada estival: media-baixa | Tipo de area: fina | Sombra: non | Soleada: todo o día

Servizos

Aparcadeiro | Sinalización de perigo | Posto de socorro | Duchas | Limpeza de praias | Quioscos de tempada | Transporte urbano (só ata Covas)

San Xurxo

Coordenadas: 43° 31' 24" N | 8° 18' 34.80" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-San Xurxo, ata a praia.

Medios de transporte: coche, autobús urbano, autocar, bicicleta.

Situada nunha fermosa paraxe, na baía de San Xurxo. Extensa praia rectilínea, de area branca e fina e auga cristalina, dun azul verde imposible de clasificar, ventosa e con grandes ondas.

O aspecto paradisíaco de San Xurxo non pode facer esquecer que se trata dun areal perigoso para o baño, tal e como indican varios carteis.

As correntes e a marexada collen vigor na zona con ventos predominantes do noroeste e dificultan ás veces o regreso á beira. Ideal para os amantes do surf, bodyboard e windsurf [+ info: p. 40].

Contigua ás praias de Esmelle, A Fragata e O Vilar que, na práctica, forman parte de San Xurxo (só as separan unhas pedras), culmina no recanto do Monte de San Xurxo.

Ámbito rural, con zona de fondeo de embarcacións. Fermosas vistas do mar en mareas vivas. Coñecida tamén como a praia dos dous ríos, xa que nela verten as súas augas o río Esmelle e o arroyo Xuncal.

A praia dispón de todos os servizos, incluíndo un paseo de madeira, e un sistema dunar que ocupa a súa traseira.

Pódese acceder ao areal desde A Pedreira e desde Vila da Area, onde se encontra a orela menos concorrida.

Características

Tipo: praia aberta | Lonxitude: 2.100 metros | Anchura: 100 metros | Ocupación tempada estival: media-alta | Tipo de area: fina | Sombra: non | Soledade: todo o día (pola presenza do monte, das catro que compoñen esta baía, é a primeira que recibe sombra coa caída da tarde).

Servizos

Bar e restaurante | Aparcadoiro | Sinalización de perigo | Posto de socorro | Lancha de salvamento | Duchas | Papeleiras | Limpeza de praias | Cabinas telefónicas | Camping As Cabazas nas inmediacións | Transporte urbano | Área recreativa As Cabazas [+ info: p. 30]

Santa Comba

Coordenadas: 43° 33' 20.45" N | 8° 17' 24.16" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-Covas, sinalizada, pasar o núcleo de Covas, A Pedreira, camiño á praia.

Medios de transporte: coche, bicicleta, autobús urbano ata Covas.

Fascinante, cunha beleza única, Santa Comba é unha extensa praia rectilínea que mira ao norte, de area branca, ventosa, con grandes ondas e importantes resacas.

O seu sistema de dunas e a presenza dun grupo de illotes convértena nunha fermosa paraxe de interese natural [+ info: p. 25] e histórico: a illa de Santa Comba, ou Illa do Medio, alberga una ermida dedicada a esa santa, á que se pode acceder só en baixamar.

Paga a pena pola tranquilidade e a fermosa imaxe das ondas ao bater nas rochas. Ámbito rural non urbanizado. Ideal para a práctica de deportes acuáticos.

A praia dispón de dous accesos, cada un coa correspondente zona de aparcadoiro. Os servizos concéntranse no acceso do extremo leste da enseada, xunto ao miradoiro en que poden aparcarse os coches.

Características

Tipo: aberta | Lonxitude: 1.500 metros | Anchura: 25 metros | Ocupación tempada estival: media | Tipo de area: fina | Sombra: non | Soleada: todo o día

Servizos

Aparcadoiro en ambos os dous extremos | Sinalización de perigo | Posto de socorro | Duchas | Limpeza de praias | Transporte público relativamente preto.

Puntos de interese nas inmediacións [+ info: p. 25]

Vilar - Covas

Coordenadas: 43° 32' 32.89" N | 8° 18' 6.23" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-Covas, sinalizada, pasar o núcleo de Covas, tomar camiño a Esmelle.

Medios de transporte: coche, autobús urbano, autocar, bicicleta.

Coñecida tamén como praia de Covas, paga a pena pola tranquilidade e a fermosa imaxe das ondas ao bater nas rochas. É unha praia en forma de cuncha, de area branca, ventosa e con grandes ondas (menor cara á parte dereita da praia).

Eido rural non excesivamente urbanizado, salpicado de chalés de veraneo. Contigua á praia da Fragata. Ben equipada e con escaleiras de acceso.

Ten a súa dereita unhas rochas que dan paso, en marea baixa, á praia dos Botes. A súa esquerda ten a caseta de socorrismo.

No seu centro, sobre as rochas, hai unha zona de aparcadoiro e un pequeno bar, ao carón do cal hai unha cabina de teléfonos, só dispoñible en verán. É a praia máis próxima á parada de bus de Beceiro e, das catro que forman a baía de San Xurxo, a preferida da xente maior.

Características

Tipo: praia aberta | Lonxitude: 100 metros | Anchura: 22 metros | Ocupación tempada estival: media-alta | Tipo de area: fina | Sombra: non | Soleada: todo o día, ata a última hora da tarde

Servizos

Bar | Aparcadoiro | Sinalización de perigo | Posto de socorro | Lancha de salvamento | Duchas | Papeleiras | Limpeza de praias | Transporte público

Praias de ría

As praias de ría caracterízanse por ser máis pequenas, gozar de augas tranquilas e estar preto de núcleos de poboación, polo que contan con máis servizos e son aptas para familias con menores. É o caso de Cariño, San Felipe, A Graña e da praia urbana de Caranza.

A Graña

Coordenadas: 43° 28' 53.56" N | 8° 15' 34.18" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-A Graña.

Medios de transporte: a pé, en bici, en coche, en autobús urbano.

Praia rectilínea, situada na ría de Ferrol, de area dourada e fina, con augas tranquilas, ideal para o baño e os deportes náuticos (vela lixeira, remo). Moi abrigada do vento. Ámbito semiurbano. Portuaria, con zona de fondeo de embarcacións, e porto deportivo flotante, o cal proporciona gasóleo, guindastre, fondeadoiro, taller de reparacións, despacho de aduanas e estaleiro. Con paseo marítimo.

Características

Tipo: praia abrigada | Lonxitude: 250 metros | Anchura: 25 metros | Ocupación tempada estival: alta | Tipo de area: fina | Sombra: Si | Soledade: mañás (orientada cara ao nacente e cun monte detrás, queda en sombra a media tarde).

Servizos

Bares, restaurantes | Aparcadoiro | Posto de socorro | Duchas | Papeleiras | Limpeza de praias | Paseo marítimo | Transporte urbano

Caranza

Coordenadas: 43° 28' 50.93" N | 8° 12' 16.72" W

Como chegar: Barrio de Caranza G4.

Medios de transporte: a pé, en bici, en coche, en autobús urbano.

Praia urbana, artificial, de area branca e fina, situada na enseada de Caranza, con augas tranquilas e pouco vento, ideal para o baño e os deportes náuticos (vela, remo).

Ámbito urbano, ten paseo marítimo. Con fermosas vistas da ría de Ferrol, sobre todo ao serán. Nesta praia ten a súa base unha das escolas de windsurf da cidade [+ info: p. 42]. Conta con paseo marítimo [+ info: p. 18].

Características

Tipo: praia abrigada | Lonxitude: 600 metros | Anchura: 30 metros | Ocupación tempada estival: media | Tipo de area: grosa | Sombra: si (nas inmediacións hai unha zona verde urbana) | Soleada: todo o día (orientada cara ao sur, polo que na última hora de sol incide lateralmente).

Servizos

Aparcadoiro | Acceso discapacitados | Posto de socorro | Duchas | Limpeza de praias | Quioscos de tempada | Transporte urbano

Cariño

Coordenadas: 43° 28' 14.86" N | 8° 18' 58.80" W

Como chegar: estrada da costa.

Medios de transporte: coche.

Praíña situada na aldea do mesmo nome, encaixada nunha paisaxe escarpada con abundante vexetación, protexida dos ventos, con areas brancas e augas tranquilas e transparentes. Ámbito rural urbanizado, cunhas poucas casas.

Características

Tipo: resgardada | Lonxitude: 90 metros | Anchura: 25 metros | Ocupación tempada estival: baixa | Tipo de area: fina e pequenas rochas | Soleada: mañás (no serán queda rapidamente en sombra)

Servizos

Duchas

San Felipe

Coordenadas: 43° 28' 7.66" N | 8° 16' 40.32" W

Como chegar: estrada da costa, saíndo de Ferrol cidade pola Malata, e a partir de aí seguindo as indicacións ao Castelo de San Felipe.

Medios de transporte: coche, autobús urbano.

Situada na ría de Ferrol, nas inmediacións do Castelo de San Felipe, na encantadora aldea do mesmo nome, é unha pequena praia protexida semiurbana, de augas tranquilas, moi resgardada do vento pola súa localización e a protección que lle brinda a muralla do Castelo. Coa marea alta practicamente desaparece. Zona de fondeo de pequenas embarcacións pesqueiras, polo que non é moi apta para grandes nadadores.

Características

Tipo: abrigada | Lonxitude: 100 metros | Anchura: 20 metros | Ocupación tempada estival: baixa | Tipo de area: fina | Sombra: si | Soleada: mañás (orientada cara ao nacente e cun monte detrás, queda en sombra a media tarde).

Servizos

Restaurantes | Aparcadoiro próximo (Castelo) | Bancos | Papeleiras | Limpeza de praias | Transporte urbano

Puntos de interese nas inmediacións [+ info: p. 27].

Calas con encanto

Por todo o litoral encóntranse calas con encanto, de pouca ocupación, onde é fácil relaxarse e desconectar: Lobadiz, Lumbó, As Fontes, O Porto, Medote e Sartaña...

As Fontes

Coordenadas: 43° 33' 29.44" N | 8° 16' 57.42" W

Como chegar: mesmo acceso que á praia de Santa Comba [+info: p. 6]

Medios de transporte: coche, bicicleta, autobús urbano ata Covas.

A paradisíaca cala das Fontes é unha prolongación da de Santa Comba, da que queda así e todo separada por un acantilado. De augas cristalinas, dela só se pode gozar coa marea baixa. Toda a zona ten grandes ondas, aínda que esta é unha praia plana e abrigada. Na baixamar permitenos acceder, mediante unhas escaleiriñas, á ermida de Santa Comba, situada nunha illa [+info: p. 25].

Características

Tipo: abrigada | Lonxitude: 60 metros | Anchura: 5 metros | Ocupación tempada estival: baixa | Tipo de area: fina | Soleada: por estar rodeada de acantilados, polas tardes queda rapidamente en sombra.

Servizos

Aparcadoiro

Lobadiz

Coordenadas: 43° 30' 32.88" N | 8° 19' 40.11" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-San Xurxo; algo menos de 1 km antes de chegar á praia Doniños desde o norte, tomar desvío á dereita.

Medios de transporte: coche (accesos sen asfaltar), bicicleta, autobús urbano á veciña praia de Doniños

Cala rochosa e salvaxe, ventosa e con marusia, sen servizos, pero cunhas magníficas vistas das illas Gabeiras. É unha praia ideal para os amantes do mergullo, con augas claras e restos dun naufraxio. Antes de baixar á praia, que conta con rampla para as embarcacións de pesca, hai unhas casetas de pescadores. Flanqueada por un cantil no seu costado oeste, queda moi rapidamente sen sol polas tardes.

Características

Tipo: resgardada | Lonxitude: 75 metros | Anchura: 15 metros | Ocupación tempada estival: alta | Tipo de area: grosa, rochosa | Soleada: polas mañás e tardes a primeira hora

Servizos

Pequena zona de aparcadoiro

Puntos de interese nas inmediacións [+ info: p. 23]

Lumebó

Coordenadas: 43° 29' 1,56" N | 8° 19' 28,78" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-San Xurxo; en Valón (km 2), tomar desvío sinalizado a Doniños e desde alí dirixímonos ao extremo sur da praia, Punta Penencia.

Medios de transporte: coche, autobús urbano ás inmediacións.

Esta pequena cala salvaxe, que só existe con marea baixa, é un lugar máximo, de moi difícil acceso, polo escarpado do terreo, pero de gran beleza, á que contribúen as rochas de formas caprichosas que parecen esculturas. Frecuentada por nudistas. Impresionante solpor.

Características

Tipo: resgardada | Lonxitude: 150 metros | Anchura: 20 metros | Ocupación tempada estival: baixa | Tipo de area: fina | Sombra: non | Soleada: desde media mañana ata a posta de sol.

Servizos

Illada e de difícil acceso, polo que non dispón de ningún tipo de servizo.

Puntos de interese nas inmediacións [+ info: p. 23].

Medote e Sartaña

Coordenadas: 43° 33' 20,71" N | 8° 16' 36,24" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-Covas, sinalizada, pasar o núcleo de Covas, A Pedreira, camiño á praia de Ponzos.

Medios de transporte: coche (accesos sen asfaltar), bicicleta, autobús urbano (só chega ata Covas).

A penas separadas por unhas rochas, son dúas pequenas calas illadas, solitarias e salvaxes, contiguas ao extremo occidental da praia de Ponzos [+ info: p. 4], que desaparecen case por completo coa marea alta. Ventosas e con grandes ondas. Sartaña é unha praia pesqueira con zona de fondeo de pequenas embarcacións. Ao comezar o serán, debido a súa orientación, as súas reducidas dimensións e a encontrarse encaixadas entre pequenos cantís, en seguida lles empeza a dar a sombra.

Características

Tipo: praias abertas | Lonxitude: 35 e 70 metros respectivamente | Anchura: 5 e 9 metros respectivamente | Ocupación tempada estival: baixa | Tipo de area: fina | Sombra: non | Soleadas: quedan rapidamente sen sol ao solpor.

Servizos

Pequeno aparcadoiro entre ambas as dúas e tamén na praia de Ponzos | Posto de socorro en Ponzos | Transporte urbano (só ata Covas)

O Porto

Coordenadas: 43° 33' 35.59" N | 8° 18' 12.80" W

Como chegar: desde Ferrol, dirixirse a Cabo Prior; antes de chegar ao faro, no lugar do Prioiro, tomar o desvío que nos leva ao viveiro de Covas, situado ao carón desta cala, e continuar pasado o viveiro ata a seguinte pista sen asfaltar á man dereita.

Medios de transporte: coche.

Pequena cala situada nas inmediacións do viveiro-restaurante de Covas, na cara norte do Cabo Prior [\[+ info: p. 15\]](#).

É unha praia habitualmente ventosa e de forte marusia, que desaparece case por completo coa marea alta.

Na parte superior, xusto antes de descender á cala por unhas escaleiras, hai unhas casetas para o aparello dos pescadores, polo que tamén é común ver algunha pequena embarcación fondeada.

Nesta pequena praia está unha das inmersións preferidas dos mergulladores da zona.

Características

Tipo: aberta | Lonxitude: 65 metros | Anchura: 15 metros | Ocupación tempada estival: baixa | Tipo de area: fina, con rochas | Soleada: rodeada dos cantís de Cabo Prior, queda en sombra rapidamente polas tardes.

Servizos

Restaurante | Aparcadoiro: a única zona de aparcadoiro dispoñible é a do viveiro.

A woman with long dark hair, wearing a white wide-brimmed hat and a white sleeveless top, is seen from the back, looking out over a coastal city. The city features buildings, a harbor with boats, and a large body of water under a clear blue sky. The foreground shows some green foliage and a stone wall.

Espazos naturais, miradoiros, sendas e máis...

Ámbito natural...	14
Espazos de interese natural, miradoiros e paseos...	15
Outras sendas...	27
Paseos marítimos e áreas recreativas...	30

2

A variedade, riqueza e singularidade do ámbito natural de Ferrol constitúen un atractivo de primeiro nivel. Aquí presentámosche os seus espazos naturais, algúns con espectaculares vistas, e recomendámosche paseos e sendas. Polo seu interese para as familias, incluímos ademais as áreas recreativas.

Ámbito natural

O ámbito natural de Ferrol ten de todo un pouco...

Cun extenso **litoral marítimo**, en Ferrol alémanse costas abruptas e escarpadas coas tranquilas augas da ría, extensos areas, e mesmo lagoas litorais de auga doce con marismas e dunas, como a de **Doniños**. Os faros dos emblemáticos cabos **Prioriño** e **Prior** contaxian a emoción de enfrontarse á inmensidade do Atlántico, por non falar do misticismo da ermida de **Santa Comba**, soa ante o mar. A costa de Ferrol forma parte da chamada **Costa Ártabra**, espazo natural protexido como Lugar de Importancia Comunitaria (L.I.C.).

No interior, o visitante goza dunha paisaxe onde se funden **montes, vales e ríos**, en terreos con pouca multitude, de natureza salvaxe, rodeados de **sendas**.

En Ferrol encontramos as máis fermosas **vistas panorámicas**. Nos miradoiros naturais da costa vemos, en inverno, a loita das ondas contra os acantilados e, en verán, apracibles postas de sol. Dende eles admiramos o Magnus Portus Artabrorum, o Golfo Ártabro, que tanto interese espertou aos antigos romanos.

Terra dentro, **Chamorro** regálanos impresionantes panorámicas do porto, a cidade e toda a ría de Ferrol. E por fin **Monte Ventoso**, a 245 m sobre o mar: o mellor despegue para deixar voar a imaxinación sobre o océano que se estende entre os cabos Prior e Prioriño.

Espazos de interese natural, miradoiros e paseos

Estes son os principais espazos naturais de Ferrol, moitos deles son tamén privilexiados balcóns e atalaías sobre a paisaxe. Nas inmediacións de cada un, aconsellámoste ademais paseos que non podes perder.

Cabo Prior

Coordenadas: 43° 34' 02.71" N | 8° 18' 51.93" W

Como chegar: situado a 14 km de Ferrol centro, estrada Ferrol-Covas, tomar desvío en Covas ao faro de Cabo Prior.

Medios de transporte: coche, autobús urbano ata Covas.

Cabo Prior posúe unha das mellores panorámicas de Ferrol e é un dos seus espazos máis emblemáticos, por ser un lugar de gran beleza natural, ideal para contemplar o solpor, e desde onde se observa a tortuosa Costa Ártabra e as praias de Santa Comba, Ponzos, Esmelle... Presídeo o Faro de Cabo Prior, de máis de 100 m de altura, cunha gran torre hexagonal.

Pero a importancia estratéxica e o interese histórico de Cabo Prior van moito máis alá, tal como se pode ver nos tres paseos que se propoñen a continuación.

Un paseo por...

En Cabo Prior pódense escoller tres sendas todas eles de gran beleza salvaxe e curta duración, anque de dificultade medio-alta, polo complicado dos seus accesos e a proximidade ao mar: Prior-Baterías, Prior-Túneles e Prior-Serea.

Prior - Baterías

Desde o faro subimos ao cumo do monte de cabo Prior, coroado por baterías militares xa en desuso. Estas formidables obras comezaron a construírse en 1928, na época de Primo de Rivera, e foron rematadas en 1936.

Forman parte, xunto coas baterías de Prioriño e as do Pieiro-Monte Ventoso, do sistema defensivo da ría erixido no s. XX, á unha vez que os avances armamentísticos da época deixaran obsoletas as monumentais fortificacións de San Felipe e A Palma (un acoirazado podía bombardear ambos os dous castelos desde dúcias de km de distancia sen temor a un contraataque) e que a ría e o Arsenal de Ferrol tiñan unha importancia crítica, pois alí recalaaba gran parte da Armada Española.

Para defender este posto estratéxico que era Ferrol, o Goberno decidiu crear as baterías citadas, instalando, entre outros, catro dos famosos canóns Vickers Armstrong de 38,1 cm de calibre modelo 1926, os de maior cota, en O Pieiro-Monte Ventoso [+ info: p. 23] e aquí en Prior.

Unhas armas capaces de lanzar un proxectil perforante de 885 kg a 35 km de distancia. É dicir, capaces de rebentar un buque de guerra da época.

Arredor deses míticos canóns (para o seu funcionamento eran necesarias de 15 a 20 persoas) e outros de menor tamaño, situados en posicións máis baixas, xurdiron grandes complexos militares destinados a protexelos, mantelos e utilízalos, que incluían búnkeres, túneles e pezas antiaéreas, ademais de edificios de vivendas, oficinas e almacéns.

Aínda que nada queda de todo ese despre- gue armamentístico, o inxente número de ruínas militares do imponente Cabo Prior fálanos da magnitude e vital importancia deste posto defensivo. (Debido ao actual estado de abandono das instalacións, e á presenza de túneles, é necesaria a máxima precaución durante a visita á zona).

Prior - Túneles

Cara ao norte do faro, entre as antigas baterías militares encontramos o camiño que descende aos túneles que perforan todo o Cabo Prior, feitos con fins militares. Durante a baixada, magníficas vistas das praias de Santa Comba e Ponzos e do Monte da Vela.

Prior - Serea

Inmediata ao faro, unha escaleira encaixada nas rochas lévanos ata a Serea, que advirte os buques da proximidade da costa nos días e noites de nebra, cando os sinais luminosos son inservibles. En días moi ventosos a baixada pode ser perigosa.

[+ info: www.clubmontanaferrol.com].

AVISO! Na visita aos miradoiros costeiros e ás paraxes das inmediacións contiguas ao mar, especialmente en zonas escarpadas, recoméndase extremar a precaución, sobre todo en días de vento. Na visita aos lugares con restos de instalacións miliares do s. XX, debido ao actual estado de abandono e á presenza de túneles, recoméndase extremar a precaución.

Cabo Prioriño Chico

Coordenadas: 43° 27' 29.99" N | 08° 20' 25.36" W

Como chegar: estrada Ferrol-San Xulio, en Valián (km 2), tomar desvío ao Faro Prioriño.

Medios de transporte: coche.

Chegamos a el bordeando o Porto Exterior. Preside o faro de Prioriño Chico, que guía aos navegantes que penetran na ría de Ferrol. É un lugar de gran beleza natural, ideal para presenciar o ocaso e contemplar a tortuosa xeografía da terra que se introduce no mar e en días claros permite ver A Coruña e todo o Golfo Ártabro.

Por si isto fose pouco, en Cabo Prioriño están tamén os restos das antigas baterías da costa: Prioriño e As Viñas ademais dun centro de interpretación:

Centro de Interpretación de Prioriño

Cabo Prioriño, s/n

Visitable para grupos previa solicitude.

Gratuíto.

T: 981 338 000 | www.apfsc.es | ferrol@apfsc.es

20 paneis explicativos da historia das baterías defensivas e da construción dunha obra de gran magnitude como é o Porto Exterior.

Un paseo por...

Pola súa posición estratéxica, vivindo a entrada a Ferrol, en Prioriño Chico encontramos os restos doutra das baterías de costa levantadas polos militares no s. XVIII: a **Batería de Prioriño**. Sobre os seus muros levantouse posteriormente o faro que aínda ilumina a boca da ría, e máis tarde tamén a actual estación de radar.

A pesar disto, a importante obra de enxeñería que a súa construción supuxo non pasa inadvertida: unhas escaleiras de madeira lévannos ata a plataforma inferior, onde vemos unha gran caixa escavada en rocha viva, na que se situaba o forno para quentar balas dos canóns, e os traballos de desmonte e recheo que houbo que executar para igualar a cota do adarve e adecuar este cantil ao seu uso defensivo.

A só uns pasos encontramos outra batería: a chamada **Castelo das Viñas**, batería coetánea da anterior (s. XVIII), desprazada aquí desde a súa

 localización orixinal baixo o Porto Exterior, moi próximo ao cabo e ben visible desde a nova instalación desta fortificación.

Esta batería aloxou no seu día ata 15 canóns, noutras tantas canoneiras. Contaba ademais, como é habitual neste tipo de construcións, cun forno para bala vermella, almacén de equipamento, corpo de garda e cuarto de oficial.

[+ info: www.clubmontanaferrol.com].

AVISO! Na visita aos miradoiros costeiros e ás paraxes das inmediacións contiguas ao mar, especialmente en zonas escarpadas, recoméndase extremar a precaución, sobre todo en días de vento.

Cabo Prioriño Grande

Coordenadas: 43° 27' 33" N | 8° 20' 24" W

Como chegar: situado nas inmediacións do Cabo Prioriño Chico [+info: p. 17].

Medios de transporte: coche (accesibilidade: peonil).

Moi preto de Prioriño Chico, cara ao norte, está o chamado Cabo de Prioriño Grande. Antes de chegar a Prioriño Chico, collemos a pista de terra á dereita coa indicación EDAR e seguimos o camiño ata o final. Na parte alta do outeiro no

que iniciamos o noso camiño, podemos ver un monumento en recordo do accidente ocorrido nese lugar en 1930, ao estrelarse un avión Dornier da Armada Española.

En Prioriño Grande están os túneles, hoxe en desuso, nos que se localizaron no seu día uns proxectores que formaban parte da rede de baterías localizadas na entrada da Ría de Ferrol [+ info: p. 15] (debido ao estado de abandono das instalacións, recoméndase evitar o acceso ao interior dos mesmos e extremar a precaución). Desde Prioriño Grande, as paisaxes de mar son impresionantes.

[+ info: www.clubmontanaferrol.com]

AVISO! Na visita aos miradoiros costeiros e ás paraxes das inmediacións contiguas ao mar, especialmente en zonas escarpadas, recoméndase extremar a precaución, sobre todo en días de vento. Na visita aos lugares con restos de instalacións miliares do s. XX, debido ao actual estado de abandono e á presenza de túneles e reixas, recoméndase extremar a precaución.

Caranza

Coordenadas: 43° 28' 50.93" N | 8° 12' 16.72" W

Como chegar: Barrio de Caranza G4

Medios de transporte: a pé, en bici, en coche, en autobús urbano.

Aínda que non se trata dun espazo natural, o miradoiro do barrio urbano de Caranza, situado ao bordo da ría, fálanos do asentamento do home na paisaxe: desde alí contéplase a ría de Ferrol e os núcleos próximos do outro lado da ría (O Seixo, Mugarbos...), así como a impresionante imaxe das inmensas instalacións do estaleiro naval, cos seus grandes guindastres dominando o horizonte. Punto estratéxico para contemplar os solpores. O paseo marítimo propiamente dito ten unha lonxitude aproximada de 1 km, aínda que toda a avenida que o contorna, chamada Avenida do Mar, é moi apta para camiñar.

O barrio de Caranza conta ademais con boas zonas verdes ao carón do mar, dotadas de bancos e mesas, o que o converte nun bo lugar para os máis cativos, onde pasar a tarde e merendar ao aire libre.

Un paseo por...

Caranza é un lugar ideal para pasear: ademais do miradoiro e abundantes zonas verdes ao pé do mar, conta cun paseo marítimo e praia [+ info: p. 8]. Grazas ao carril bici, tamén os ciclistas poden acceder comodamente ao miradoiro. Se non tes bicicleta, podes conseguila e volver a depositala nunha das estacións de "Ferrol en bici", repartidas por toda a cidade [+ info: p. 45]. O carril bici comeza na Avenida de Esteiro, no centro da cidade, discorre por diante do flamante novo **Auditorio de Ferrol** e contorna todo o barrio de Caranza pegado ao mar. O seu trazado coincide co do **Camiño Inglés a Santiago** [+ info: p. 32] e co **Camiño de San André de Teixido** [+ info: p. 35].

Chamorro

Coordenadas: 43° 30' 31.89" N | 8° 14' 34.36" W

Como chegar: desde Ferrol, pola estrada Covas-Esmelle, despois de percorreren 2,5 km hai un desvío sinalizado á ermida de Chamorro.

Medios de transporte: autobús urbano ás inmediacións, coche.

Miradoiro situado nun ámbito urbano, xunto á solitaria ermida de Chamorro (s. XVI), tamén denominada Virxe do Nordés, nome de evocación mariñeira por ser ese o vento máis propicio para pescar na ría e porque a ermida se sitúa ao nordeste na rosa dos ventos.

Conta a lenda que un pescador cuxo bote estaba a punto de afundirse baixo o mar bravo, implorou axuda á Virxe do Nordés e angustiado, exclamou: "Xa morro!". A Virxe salvouno e desde entón denomínase así ao lugar. O luns de Pascua celébrase a súa romaría. Miles de devotos soben de xeonllos ou a pé ao solitario santuario seguindo as catorce estacións dun Vía Crucis de mediados do s. XX.

Alí comparten unha xomada campestre ao son da gaita e ofrecen á Virxe candeas e exvotos.

No interior, a capela maior conta cunha fermosa bóveda de cruzaría en forma de estrela de catro puntas e un retablo barroco presidido por unha imaxe da Virxe co neno que pode datar da época baixo-medieval. No exterior destaca o cruceiro (s. XVII-XVIII).

Desde este lugar tan querido e simbólico para os ferroláns gozamos dunha impresionante panorámica da cidade, do val de Serantes e de toda a ría de Ferrol, incluíndo as vilas ribeirás da outra beira: Fene, Mugardos...

Un paseo por...

As vistas melloran se continuamos o ascenso, aínda que só sexan uns pasos, polo monte rochoso no que se ergue a ermida

[+ info: www.clubmontanaferrol.com]

Costa Ártabra

A Costa Ártabra é unha costa de gran beleza que, pola súa calidade natural e paisaxística, conta coa figura de protección medioambiental coñecida como L.I.C. (Lugar de Importancia Comunitaria). Percorre varios municipios do norte da provincia da Coruña, desde Ares e Mugardos, na outra beira da Ría de Ferrol, pasando polo propio Ferrol, Narón, Valdoviño, Cedeira, Ortigueira e Cariño.

Na súa maioría pedregosa, abrupta e moi exposta ao vento do océano, ofrece vistas únicas de puntas e acantilados, entre os que se abren grandes areais e calas abrigadas, así como tranquilas rías, como as de Ferrol, Cedeira e Ortigueira.

Conta ademais con dúas lagoas de grande interese natural e paisaxístico: Doniños e Valdoviño.

Un paseo por...

A Costa Ártabra de Prior a Lobadiz

Para nos facer unha idea da beleza e variedade de paisaxes da Costa Ártabra, sen saír de Ferrol podemos percorrer andando os 17 km que, pegados ao mar, separan Cabo Prior da Punta do Castro de Lobadiz.

Este tramo forma parte da futura senda E-9 (senda que percorre toda a costa europea desde o Báltico ata Lisboa e que nalgúns tramos, como é o caso de Ferrol, aínda está en fase de demarcación).

As inmediacións dos puntos de inicio e final

do mesmo son facilmente accesibles en bus urbano, que é o máis conveniente para non desandar o andado a menos que teñamos dous coches ou viaemos en autocar.

Empezamos en Santa Comba [+ info: p. 6 e 25] deixando atrás a praia de Ponzos [+ info: p. 4] para encaramarnos ao cabo Prior [+ info: p. 15] tras superar os illotes dos “Cabalos”, preto da costa. Un pouco máis adiante está a cetaria de Covas. A partir de aí, a presenza constante de antigas instalacións militares [+ info: p. 15] acompaña o noso percorrido polo cabo, no que tamén vemos o faro. Pouco a pouco imos xirando o cabo e vemos aparecer os areais de San Xurxo e Esmelle ao sueste. Antes hai que pasar por encima da pequena enseada da Cova, fondeadoiro natural de pequenas embarcacións, á que se chega por asfalto. A partir de aí, abundan as vivendas, coincidindo coas ladeiras das praias da Fragata e O Vilar. O cámping marca o comezo do areal de Esmelle, que cambia o seu nome polo de San Xurxo á altura dos montes de Mougá, cara a Vila da Area. Ao final da praia empeza o piñeiral de San Xurxo, que se encamiña cara a Punta Herbosa, desde onde vemos o illote homónimo. A seguinte punta xa é a do Castro de Lobadiz [+ info: p. 23], coas Illas Gabeiras en fronte. Ao final espéranos a praia e lagoa de Doniños.

[+ info: www.clubmontanaferrol.com]

AVISO! Na visita aos miradoiros costeiros e ás paraxes das inmediacións contiguas ao mar, especialmente en zonas escarpadas, recoméndase extremar a precaución, sobre todo en días de vento. Na visita aos lugares con restos de instalacións miliares do s. XX, debido ao actual estado de abandono e á presenza de túneles e reixas, recoméndase extremar a precaución.

Illas Gabeiras

Coordenadas: 43° 30' 39.64" N | 8° 20' 14.49" W

Como chegar: non visitables; o punto máis próximo ao que podemos acceder é o extremo norte da praia de Doniños e desde alí andando á Punta do Castro de Lobadiz [+info: p. 23]

Medios de transporte: con autobús urbano e/ou coche só podemos acceder ás inmediacións.

As Illas Gabeiras, inicialmente unidas á terra, quedaron separadas da costa pola acción erosiva do mar. Aínda que desde terra parecen unha soa illa, en realidade son dúas, formadas probablemente en dous momentos xeolóxicos distintos. Os restos arqueolóxicos encontrados nelas proban que foron ocupadas polos habitantes do veciño Castro de Lobadiz [+ info: p. 23].

Lagoa de Doniños

Coordenadas: 43° 29' 31.15" N | 8° 18' 45.26" W

Como chegar: desde Ferrol, estrada Ferrol-San Xurxo; en Valón (km 2), tomar desvío sinalizado a Doniños.

Medios de transporte: autobús urbano, coche.

Doniños é un val fértil e de paisaxes suaves. No seu encontro co mar aparece a Lagoa de Doniños, de auga doce e flanqueada por dunas, declarada zona húmida de interese nacional polas comunidades vexetais que a tapizan: ranúnculos, nenúfares, espigas de auga, plantas palustres e anfíbias... Estas, xunto coa vexetación da ribeira, fan deste conxunto un ecosistema de enorme interese ecolóxico, ao que hai que engadir a vexetación do sistema de dunas, con especies endémicas de Galicia como certas linarias, orquídeas e violetas.

A lagoa, que chega aos 9 m de profundidade, ábrese e logra desembocar no mar unha vez ao ano (en primavera) e as marismas que se crean son un espectáculo digno de ver, xunto coas numerosas aves, tanto migratorias como sedentarias, que a habitan. Pola súa excepcionalidade a zona está declarada refuxio de caza e incluída na

Rede Natura 2000 como Lugar de Importancia Comunitaria (L.I.C.).

Conta a tradición que baixo as augas da lagoa hai unha cidade somerxida, que foi engulida por unha onda xigante como castigo pola maldade dos seus habitantes.

A lenda asegura que só dous nenos se salvaron da catástrofe e a eles se debe o nome deste lugar. Sen embargo, algúns investigadores atribúen o topónimo ao pobo prerromano dos Dumnios.

Un paseo por...

A zona de Doniños é ideal para camiñantes. Recomendámosche catro percorridos: Circular Lagoa, Paseo marítimo, Castro de Lobadiz e Penencia-Lumbó.

Circular lagoa

Combinando pistas de terra e asfalto é posible rodear a lagoa nun paseo de dificultade media-baixa dunha hora de duración aproximada (4 km aprox). que cruza un antigo campo de tiro.

Paseo marítimo 😊

A praia de Doniños [+ info: p. 2], contigua á lagoa, conta cun paseo marítimo, o que nos permite combinar area e madeira no mesmo paseo, no que ademais encontramos unha zona de recreo infantil. Recomendado para toda a familia.

Castro de Lobadiz

Comezamos e terminamos este paseo na zona de aparcadoiro situada no extremo norte da praia de Doniños, preto da cal temos tamén un pequeno bar de temporada. O percorrido circular, de 1 hora e media de duración (6 km aprox.) non presenta dificultade e é apto para todos os públicos. Descómbrenos a recortada costa das Rías Altas e, na punta de Lobadiz, os restos dun castro costeiro no que se intúen os restos de muros e parapetos.

A tradición asociada a este castro é moi curiosa: cóntase que unha ponte de "goma" unía o castro coas próximas illas Gabeiras ^[+ info: p. 21], onde se encontraron restos de cerámica e unha vasilla. Se o sol aperta, podemos regresar baixo a sombra do piñeiral.

Penencia - Lumbó

Este percorrido, de dificultade media e 30 minutos de duración (1 km aprox) non é apto para os que padecen

de vertixe. Comeza no alto de Punta Penencia, no extremo sur da praia de Doniños, onde encontramos un bar, e a continuación descende rapidamente ata unha das praias máis fermosas de Ferrol: o pequeno areal de Lumbó, salpicado de rochas de formas caprichosas que parecen esculturas ^[+ info: p. 11]. Recomendado para os que dispoñan de pouco tempo e queiran experimentar a emoción dos acantilados das Rías Altas. Gaña, se cadra, se cadra, en beleza ao atardecer.

[+ info: www.clubmontanaferrol.com].

AVISO! Na visita aos miradoiros costeiros e ás paraxes das inmediacións contiguas ao mar, especialmente en zonas escarpadas, recoméndase extremar a precaución, sobre todo en días de vento.

Monte Ventoso

Coordenadas: 43° 28' 46.83" N | 8° 19' 4.94" W

Como chegar: estrada Ferrol-San Xurxo, en Valón (km 2), tomar desvío ao Confurco e a continuación a vía sinalizada antiga estación meteorolóxica de Monte Ventoso. Tamén podemos chegar tomando a estrada da costa: unha vez pasado Cariño, no cruzamento que indica o Faro Prioriño, xirar á esquerda e de seguido á dereita, en dirección á estación meteorolóxica. Deixar o coche e andar 100 m ata o cume.

Medios de transporte: - coche, a pé.

Miradoiro natural con espectaculares vistas, situado nun monte a 245 m sobre o nivel do mar, xunto a un antigo observatorio meteorolóxico.

É doado adiviñar a procedencia do seu nome, sobre todo se temos en conta que é un dos principais puntos de despegue para a práctica do parapente.

É un lugar de gran beleza natural, desde onde se observa a grandiosidade do océano entre o cabo Prior e o cabo Prioriño, a lagoa e praia de Doniños en todo o seu esplendor e unha magnífica vista da bocana da ría.

Pola súa posición estratéxica e a súa condición de atalaia, en Monte Ventoso estaba un dos tres complexos militares construídos a finais dos anos 30 do s. XX nesta zona de Ferrol (O Pieiro e 5ª Bateria son os outros dous) [+ info: p. 15]. Alí encóntrase a abandonada estación meteorolóxica, ademais de posicións antiaéreas, búnkeres de observación camuflados e un sistema de túneles que conecta uns puntos con outros.

Un paseo por...

Desde Monte Ventoso temos unha boa vista sobre a entrada doutra base militar, hoxe abandonada e desartellada, situada en **Monte Pieiro**:

vemos as dúas garitas da entrada e algunha edificación auxiliar á dereita.

Unha vez alí, encontraremos varios edificios militares abandonados, así como garitas e as antigas posicións dos Vickers 381, grandes círculos escavados no chan nos que aínda se aprecian aneis sobre os que xiraban eses grandes canóns.

Desde alí podemos volver xa cara ao Monte Ventoso, continuar ata a aldea de O Pieiro pola pista asfaltada ou achegarnos, atravesando o monte, aos restos da terceira das posicións militares desta zona, a coñecida como 5ª Bateria, que aloxaba 4 Vickers de menor cota que os anteriores: 152,4.

[+ info: www.clubmontanaferrol.com]

AVISO! Na visita ás instalacións miliares do s. XX, debido ao actual estado de abandono, e á presenza de túneles e reixas, recoméndase a máxima precaución.

Reciclaterra

Coordenadas: 43° 30' 56.49" N | 8° 17' 26.02" W

Como chegar: estrada a Doniños (AC-3608) e, tras pasar Valón, seguir as indicacións a Reciclaterra.

Medios de transporte: coche, autocar.

A aula de educación ambiental Reciclaterra encóntrase no que foi o vertedoiro de Mougá, actualmente clausurado e rexenerado.

Dirixida a escolares ou colectivos interesados en actividades ambientais, é un centro didáctico de interpretación e divulgación de reciclaxe, para coñecer a realidade da produción de residuos e o seu posterior tratamento e promover hábitos positivos de consumo.

As inmediacións contan con bancos e mesas e ademais, alí hai un miradoiro, con vistas moi boas sobre a costa e o rural de Ferrol.

Reciclaterra

Mougá, s/n

Visitable para grupos previa solicitude.

Gratuíto.

T: 981 944 160

medioambiente@ferrol-concello.es

Santa Comba *Coordenadas: 43° 33' 37" N | 8° 16' 56" W*

Como chegar: unha vez en Covas, ir á dereita cara ás praias de Santa Comba ou Ponzos.

Medios de transporte: coche, autobús urbano ás inmediacións.

No extremo occidental desta fermosa praia salvaxe [+ info: p. 6], encontramos un conxunto de illotes que nos falan da forza erosiva do mar sobre os acantilados. No maior deles, chamado "Illa do Medio" ou "da Santa", encóntrase unha encantadora e solitaria ermida románica (s. XII), no lugar onde antes houbo un castro costeiro, ao igual que o de Lobadiz [+ info: p. 23].

Para chegar alí, descendemos á pequena praia das Fontes [+ info: p. 10], só accesible con marea baixa, e subimos á illa por unhas escaleiriñas. Santa Comba é unha paraxe impresionante, máxica, rodeada de lendas e milagres.

Unha das lendas di que Santa Comba chegou navegando nunha barca de pedra acompañada do seu fillo San Silvestre nun día de tormenta. Esta historia afirma que a barca na que chegaron é a pedra tallada en forma de sarcófago que aínda se pode ver nas proximidades do santuario.

E que facían navegando por aquí? A tradición popular conta que Santa Comba abandonou o seu fillo San Silvestre para dedicarse a enmear. Máis tarde tivo remordementos e, tras confesar o seu pecado a un sacerdote, que resultou ser o seu fillo, veuse con el á "Illa do Medio", onde se sitúa a ermida, para obter o perdón de Deus.

Ferrol réndelle homenaxe a Santa Comba cunha popular romaría que se iniciou hai máis de 900 anos. Aínda que a data oficial da festa da Santa é o 31 de decembro, día de San Silvestre, os veciños a celebran o último fin de semana de agosto, coincidindo coa presenza de veraneantes e turistas na zona.

Un paseo por...

A praia de Santa Comba

As dunas de Santa Comba son un espazo natural de espectacular beleza e gran valor natural.

Nelas encontramos cardos, mofo, violetas, siles de litoral, rosas pimpinelas, trobiscos e orquídeas “abelleiras”, entre outras especies

AVISO! Na visita aos miradoiros costeiros e ás paraxes das inmediacións contiguas ao mar, especialmente en zonas escarpadas, recoméndase extremar a precaución, sobre todo en días de vento.

Outras sendas

Os ferroláns son moi sendeiristas, e por iso son moitas as rutas que Ferrol che ofrece en contacto coa natureza. Ás que discorren polos espazos naturais [+ info: p. 15] súmanse estas que che mostramos aquí brevemente, pero hai máis...

[+ info: información máis detallada dos sendas, incluíndo planos, encontrárala na sección "Rutas por Ferrol" da web municipal www.ferrol.es. Por outra parte, no Club de Montaña de Ferrol son auténticos entendidos no tema. Ademais da información dispoñible na súa web, www.clubmontanaferr.com, podes contactar con eles para consultar todas as túas dúbidas].

Senda dos Castelos

Coordenadas: 43° 33' 37" N | 08° 16' 56" W (Castello de San Felipe, punto de inicio)

Como chegar: estrada da costa, saíndo de Ferrol cidade pola Malata, e a partir de aí seguindo as indicacións ao Castelo de San Felipe.

Medios de transporte: ao punto de inicio pódese acceder en coche e en autobús urbano

Distancia total: 2,5 km aprox. [1 h.aprox.]

Nivel de dificultade: en xeral sen dificultade para facer a pé ou en bicicleta; non discorre a penas por zonas asfaltadas.

Época ideal: todo o ano.

Senda que transcorre entre os admirables castelos (baterías de costa) de San Felipe e San Cristóbal, levantados entre os s. XVI e XVIII para protexer a entrada á Ría de Ferrol. Son obras magnificamente integradas na paisaxe que defendían. Percorrendo este senda trasladámonos no tempo e comprendemos, a simple vista, a importancia histórica e a excelente configuración natural da ría.

Comezamos o noso percorrido no magnífico Castelo de San Felipe, cuxo interior non podemos deixar de visitar. Desde alí, vemos na outra beira o tamén impresionante Castelo da Palma. Estas colosais obras constitúen, xunto coa fortaleza de San Martín, tamén na beira oposta pero máis cara ao oeste que o da Palma e actualmente en ruínas, o mellor conxunto de recintos militares de España daquel tempo. A súa disposición no punto máis estratéxico e angosto da ría, e a súa estudada dotación de canóns, conformaban un infalible triángulo de fogo, que se completaba cunha cadea tendida entre os castelos de San Felipe e San Martín para impedir a entrada de tropas inimigas.

No s. XVIII, establecida a Mariña en Ferrol, aumentan as defensas costeiras e, ademais da ampliación dos castelos, constrúense con traza máis sinxela os fortíns que veremos máis adiante: a batería de San Carlos e a batería de San Cristovo (e tamén, fora deste percorrido, as de Cariño, As Viñas, Prioriño e Doniños). A senda, ben identificable desde o Castelo, transcorre pegada ao mar polos camiños dos pescadores. Desde alí podemos comprobar o estreitamento da ría neste punto e as súas excelentes condicións defensivas naturais, ademais de ver como os barcos entran e saen da ría.

Por ser menos visible e tamén menos accesible por estrada que as demais, a batería de San Carlos chegou ata os nosos días nun bo estado de conservación. Na fronte que mira ao mar dispoñía de doce canoneiras e tiña ademais aloxamentos e almacéns de pólvora e útiles.

Aínda que a batería de San Cristovo sufriu peor sorte que a anterior, aínda conserva bastante ben a súa figura. Contaba con dez canoneiras, aloxamento para os artilleiros, almacén de útiles e fornelo de reverbero para bala vermella. A súa misión era bater a enseada de Cariño, evitando que fondeasen as embarcacións inimigas.

O percorrido finaliza no miradoiro de San Cristovo. Desde aquí podemos volver andando ao punto de inicio, seguindo a estrada ou xirando sobre os nosos pasos, ou ben coller o autobús urbano na aldea de San Cristovo.

Castelo de San Felipe

San Felipe, s/n

Aberto todo o ano (365 días) de 10.00 h. ata o solpor.

Visitas guiadas en tempada alta (Semana Santa e Verán): consultar horarios nas Oficinas de Turismo de Ferrol. Visitas guiadas para grupos dispoñibles todo o ano baixo petición nas Oficinas de Turismo de Ferrol.

T: 981 372 422

Senda Montes de Brión

Coordenadas: 43° 33' 37" N | 08° 16' 56" W (Castelo de San Felipe, punto de inicio)
Como chegar: estrada da costa, saindo de Ferrol cidade pola Malata, e a partir de aí seguindo as indicacións ao Castelo de San Felipe.

Medios de transporte: ao punto de inicio pódese acceder en coche e en autobús urbano.

Distancia total: 10 km [4 h. aprox].

Nivel de dificultade: sen dificultade; unha única subida de importancia (de Cariño a Monte Ventoso). Accesible en bicicleta de montaña. Conta con partes de terra e outras de asfalto.

Época ideal: todo o ano, aínda que se o día está despexado aproveitaranse máis as vistas.

A pequena aldea de San Felipe, co seu castelo [+ info: p. 27], dá saída a esta ruta.

O domingo máis próximo ao 25 de agosto, en conmemoración da batalla que tivo lugar nestes lugares en 1800 [+ info: p. 3], celébrase unha concorrida andaina popular por este sendeiro, que remata cunha festa.

Ademais de fortificacións costeiras, como a propia de San Felipe e máis adiante a de San Cristovo e San Carlos, pasa polas aldeas de Cariño, con pequena cala que invita ao baño, e O Pieiro, para despois ascender ata Monte Ventoso, con espectaculares vistas: A Coruña e a súa costa ata Malpica, coas Illas Sisargas ao fondo; a ría de Betanzos; a entrada é ría de Ferrol; a praia e lagoa de Doniños aos nosos pés; as Illas Gabeiras e a Punta do Castro de Lobadiz; o areal de San Xurxo e, ao lonxe, o Cabo Prior.

En Monte Ventoso encontramos ademais restos das baterías militares do s. XX [+ info: p. 23] A senda descende sobre os seus pasos, e nos leva ao alto dos Montes de Brión, lugar onde se desenvolveron os feitos bélicos do 25 de agosto de 1800, onde 15.000 ingleses foron derrotados por 3.000 habitantes da zona, e finaliza en Brión, onde conecta co Circular de Ferrol.

Senda Circular: Vistas de Ferrol

Coordenadas: 43° 29' 17.18" N | 8° 14' 18.44" W (punto de inicio)

Como chegar: o punto de inicio encóntrase na zona urbana

Medios de transporte: ao punto de inicio accédese facilmente a pé, xa que se encontra no barrio urbano de Canido.

Distancia total: 12 km [4 h. aprox.]

Nivel de dificultade: en xeral sen dificultade para facer a pé ou en bicicleta, non discorre a penas por zonas asfaltadas.

Época ideal: en días despeixados, para gozar das vistas.

Facendo honor ao seu nome, este percorrido comeza xa nun lugar con estupendas vistas da Graña e a enseada da Malata: o baluarte de Canido, que formaba parte da antiga muralla defensiva da cidade. Máis tarde lévanos a

Chamorro [+ info: p. 19], tamén con estupendas vistas, e aos montes de Brión [+ info: p. 28] onde se encontra unha das máis impresionantes panorámicas sobre a cidade de Ferrol. Desde alí ata á Cabana, onde se segue o paseo marítimo para chegar de novo á Malata, moi preto do punto de inicio, onde pasan con frecuencia autobuses urbanos.

Sendas de Esmelle

[+info: Asociación de Veciños de Esmelle, p. 44]

[+ info: información máis detallada dos sendas, incluíndo planos, encontrarala na sección "Rutas por Ferrol" da web municipal www.ferrol.es. Por outra parte, no Clube de Montaña de Ferrol son auténticos entendidos no tema. Ademais da información dispoñible na súa web, www.clubmontanaferrol.com, podes contactar con eles para consultar todas as túas dúbidas].

Paseos marítimos e áreas recreativas 😊

Ferrol dispón de excelentes paseos marítimos e varias áreas recreativas: lugares para pasear, practicar deporte, xogar ou ir de merenda, aptos para toda a familia.

Paseo marítimo e área recreativa da Malata

Estrada do Porto á Graña A1-B1

Coordenadas: 43° 29' 30.91" N | 8° 14' 37.46" W

Como chegar: desde Ferrol Vello, saír pola estrada do porto en dirección á Malata e A Graña e xa e encontramos a nosa esquerda.

Medios de transporte: a pé, coche, autobús urbano, autocar.

Distancia total paseo marítimo: 3 km aprox.

O paseo marítimo propiamente dito comeza nas inmediacións do porto comercial de Ferrol, cruza unha moderna ponte de tirantes, e contorna toda a enseada da Malata, para despois continuar, sempre seguindo a costa, ata á Cabana.

A área recreativa bordea a beira da enseada, ao carón das instalacións deportivas municipais (pavillón de baloncesto, estadio de fútbol e piscina municipal) e do pavillón de feiras FIMO.

É unha gran superficie ao aire libre, moi concorrida, destinada ao deporte e ao ocio e dotada de bancos e mesas onde merendar. Carril bici e estación de bicis "Ferrol en bici" nas inmediacións [+ info: p. 45].

Paseo marítimo e área recreativa de Caranza 😊

[+ info: p. 18].

Paseo marítimo de Doniños 😊

[+ info: p. 2 e 22].

Área recreativa das Cabazas 😊

San Xoán de Covas

Coordenadas: 43° 32' 21.39" N | 8° 17' 36.98" W

Como chegar: Estrada Ferrol-Covas, sinalizada, pasar o núcleo de Covas, tomar desvío a Esmelle / estrada Ferrol-San Xurxo, tomar desvío a Esmelle.

Medios de transporte: coche, autobús urbano.

Situada nun ámbito rural, é unha grande extensión destinada ao lecer e ao ocio ao aire libre, moi visitada tanto en época estival coma en inverno. Conta con bancos e mesas, fontes, grellas, papeleiras e abundante sombra para ir de picnic os días de verán. Cámping con instalacións deportivas nas inmediacións.

Área recreativa de Reciclaterra 🌍 😊

[+ info: p. 24].

**Camiño
de
Santiago**

Grandes rutas a pé

Camiño Inglés de Santiago...32
Camiño de Santo André de Teixido...35

3

De Ferrol saen dúas das máis importantes vías de peregrinación ancestral de Galicia: o Camiño de Santiago e o Camiño de Santo André de Teixido. Orixinados na Idade Media, por eles transitaron miles de peregrinos ao longo dos séculos.

Á súa inicial significación relixiosa únense hoxe en día outras motivacións: espiritual, cultural, deportiva, paisaxística, busca de contacto coa natureza... A pé, dacobalo ou en bici, percorrelos permite penetrar nunha parte fundamental do noso patrimonio.

Camiño inglés de Santiago

O Camiño de Santiago

Conta unha antiga tradición que Santiago, un dos doce apóstolos, viaxou a Hispania e chegou a Galicia, ao fin da terra, para difundir o cristianismo.

No ano 44 foi executado en Xerusalén e prohibiuse o seu enterro. Os seus discípulos sucaron o mar ata Galicia, onde lle deron sepultura. A súa tumba quedou no esquecemento ata que no ano 813 un resplandor indicou o lugar onde se atopaba.

Naquel lugar levantouse unha ermida, que o paso do tempo converteu nunha monumental catedral. Ao redor dela naceu e creceu unha marabillosa cidade levítica: Santiago de Compostela.

A partir do descubrimento, os milagres e aparicións sucedéronse e proliferaron as lendas. Guiados pola Vía Láctea, o itinerario marcado

no ceo, miles de peregrinos comezaron a acudir desde países afastados de Europa.

E así foise trazando a rede de calzadas que formou o Camiño de Santiago, ao paso do cal se construíron igrexas e mosteiros, refuxios, albergues e hospitais, e creceron cidades e mercados.

Intanxible vía de comunicación de ideas, de propagación da fe, de relacións comerciais e intercambios artísticos e culturais, o camiño foi a ruta espiritual que construíu Europa e converteu Compostela en encrucillada da cristiandade medieval.

Pola súa importancia na historia do continente, o Camiño de Santiago foi declarado “Primeiro Itinerario Cultural Europeo” polo Consello de Europa e “Patrimonio da Humanidade” pola UNESCO.

Hoxe coma onte, as distintas variantes do Camiño (Francés, Inglés, Portugués, Primitivo, do Norte, Marítimo, Sueste-Vía da Prata, Fisterra-Muxía...) seguen atraendo pola súa inxente riqueza. Ruta de espiritualidade, camiño de fe, de encontro e de hospitalidade, proba de superación persoal ou ruta artística e cultural, cada un atopa nel o que busca, e incluso máis.

O Camiño Inglés de Santiago desde Ferrol

A partir do s. XI Ferrol ábrese ás rutas marítimas. O porto de Curuxeiras era un dos lugares de chegada por mar dos peregrinos procedentes das Illas Británicas e do norte de Europa.

Por iso está aquí o comezo do Camiño Inglés a Santiago de Compostela, e por iso na rúa Espírito Santo estaba o hospital homónimo no que se aloxaban os peregrinos.

Ruta

Percorre os seguintes concellos: Ferrol · Ponte-deume · Miño · Betanzos · Abegondo · Ordes · Oroso · Santiago de Compostela

Medios de transporte

A pé, dacabalo, en bici

Lonxitude

118km

Etapas recomendadas*

Día 1

Ferrol - Neda: 14 km

Día 2

Neda - Miño: 23 km

Día 3

Miño - Bruma: 38 km

Día 4

Bruma - Sigüeiro: 30 km

Día 5

Sigüeiro - Santiago de Compostela: 18 km

* Etapas recomendadas en función da dispoñibilidade de aloxamento (albergues de peregrinos) nos puntos de chegada diarios

Albergues de peregrinos

Hai tres albergues públicos de peregrinos ao longo do Camiño Inglés.

O primeiro está en Neda, coincidindo coa primeira etapa das que aquí recomendamos; o seguinte está en Miño, fin da segunda etapa; ao final da terceira etapa, en Bruma, está o terceiro e último antes de chegar a Santiago de Compostela, onde hai dous grandes albergues públicos para peregrinos.

Os albergues públicos galegos de peregrinos cobran un prezo simbólico de 5 € aos peregrinos que realicen o camiño de calquera das formas recoñecidas: a pé, en bici, dacabalo (o prezo pode chegar aos 10 € no caso das residencias de peregrinos, por ter condicións específicas).

Ademais dos albergues públicos, tanto ao longo do camiño como unha vez en Santiago, encontrarás aloxamentos de todo tipo e de todos os prezos.

A Compostela

Documento que acredita que se realizou o Camiño con sentido cristián, que obteñen os que xustificuen que realizaron polo menos os últimos 100 km a pé ou dacabalo, ou os últimos 200 km en bicicleta.

Para iso existe unha credencial ou diario de ruta que se debe selar cada día nos albergues, igrexas ou establecementos comerciais que saen ao paso.

A credencial do peregrino

A credencial que debes selar cada día para poder conseguir a Compostela ao final do camiño pódela obter en Ferrol nos seguintes puntos:

Oficina de Turismo de Galicia - Turgalicia

Magdalena, 12 D3

T: 981 311 179 / 981 337 131

Xullo-agosto:

Lun.-Vie., 9.00-14.00 e 17.30-19.30 h.

Sáb., 10.00-12.30 e 17.30-19.30 h.

Dom., 10.00-12.30 h.

Resto do ano: Lun.-Vie., 9.00-14.00 e 16.00-18.00 h.

Sáb., 10.00-12.30 h.

www.turgalicia.es

Concatedral de San Xulián

Igrexa, s/n C3

Edificio da Domus Ecclesiae

[Sé do bispado de Mondoñedo-Ferrol na cidade]

Miramar, s/n B3

T: 981 353 295 / 981 353 200

+ info & mapas

Xacobeo

www.xacobeo.es

Entidade oficial encargada da promoción e difusión dos Camiños de Santiago. A través da súa web podes atopar ou solicitar toda a info que necesites.

Club de Montaña Ferrol

www.clubmontanaferrol.com

Como bos sendeiristas que son, dispoñen de información actualizada e pormenorizada sobre o Camiño Inglés que parte de Ferrol.

Camiño de Santo André de Teixido -----

“Vai de morto o que non foi de vivo”

O Camiño de Santo André de Teixido lévanos a un dos lugares de culto e peregrinación máis importantes de Galicia.

Conta a lenda que Santo André, un dos doce apóstolos, chegou en barco ata os acantilados de Teixido, onde naufragou a súa embarcación. Ninguén lle prestou axuda, pero recibiu de Deus a promesa de que tería un santuario e unha romaría que duraría ata o fin do mundo e que vivos ou mortos haberían acudir ao lugar todos os mortais, e de aí o dito “A Santo André de Teixido vai de morto o que non vai de vivo”.

O mosteiro de Santo André existía xa no s. XII, aínda que a igrexa actual se rematou no XVIII.

Ademais da súa importancia relixiosa e do arraigo de tradicións ancestrais, como a dos exvotos colgados das árbores, Santo André de Teixido destaca pola beleza e forza da paisaxe.

O Camiño de Sto. André de Teixido desde Ferrol

Desde Ferrol pódese comezar o camiño en Santa Comba [+ info: p. 25] ou no porto de Curuxeiras **[B4]** (seguindo a mesma ruta que o Camiño Inglés ata o mosteiro do Couto). Dá igual o trazado que elixas, sorprendente tanto o patrimonio cultural coma a paisaxe.

Ruta

Percorre os seguintes concellos: Ferrol · Narón · Valdoviño · Cedeira

Medios de transporte

A pé, dacobalo, en bici

Lonxitude

Desde o Porto de Curuxeiras: 50 km
Desde Santa Comba: 45 km aprox.

Etapas recomendadas

Etapa 1

Puerto de Curuxeiras – Pazo Libunca: 13,5 km
Santa Comba – Pazo Libunca: 12 km aprox.

Etapa 2

Pazo Libunca – Porto do Cabo: 21,5 km

Etapa 3

Porto do Cabo – San Andrés de Teixido: 16 km

Aloxamentos

A proposta de etapas que aparece máis arriba ten en conta a dispoñibilidade de aloxamento nas inmediacións dos puntos de chegada diarios.

+ info & mapas

“Santo André de Teixido. Guía de Sendeirismo”

Publicación bilingüe (galego/castelán), editada pola Asociación Costa Ártabra.

Dispoñible nas oficinas de Turismo de Ferrol solicitándoa previamente.

Club de Montaña Ferrol

www.clubmontanaferrol.com

Dispoñen de información actualizada e pormenorizada sobre o Camiño de Santo André de Teixido que parte de Ferrol Vello, incluíndo bares e restaurantes, tendas de comestibles, aloxamentos e conexións en transporte público, de xeito que poidas realizalo en máis ou menos días dos aquí recomendados.

Actividades ao aire libre

Actividades náuticas...	38
Surf, windsurf e bodyboard...	40
Turismo activo...	43
Alugamento de bicis...	45
Parapente...	46
Hípica...	47
Golf...	48

4

As persoas que lles gusta a acción en contacto coa natureza, Ferrol ofrécelles moito onde elixir. A súa variada costa, ventosa en mar aberto e apracible na ría; a súa verde contorna, sucada de ríos e sendeiros; o seu relevo ondulado e multiforme, que acadas alturas importantes antes de caer ao mar... Ferrol é o lugar ideal para que toda a familia goce de innumerables actividades ao aire libre: surf, mergullo, vela, parapente, sendeirismo, nordic walking, turismo activo, paseos en bici, etc.

Actividades náuticas

A Ría de Ferrol é perfecta para a navegación con vela, e máis tendo en conta as vistas desde o mar sobre os castelos e fortíns costeiros: San Felipe, A Palma, San Cristóvo, San Carlos... Os navegantes que visitaron esta ría lembran sempre a súa espectacular entrada. É unha ría segura, abrigada, sen baixos, desde a que son moi accesibles outras vilas mariñeiras do Golfo Ártabo, como Mugarbos, Ares, Sada, ou mesmo A Coruña. Por iso Ferrol é un excelente punto de partida para descubrir as Rías Altas coas excursións en barco de motor ou a vela que ofrecen as empresas da cidade.

Para os mergulladores, a costa oceánica de Ferrol, de augas claras e frías, ofrece abundante vida. Tamén a ría, que conta con varios puntos de mergullo a diferentes profundidades: desde os 5 aos 25 m, ou incluso os 60 m do Porto Exterior. Nudibranquios de diversas cores e formas, vermes tubícolas, algas calcarias, ascidias, anemones xoia de tons variados, ramos de mar vermellos, mans de morto, grandes esponxas amarelas, canoucos... bancos de sargos, centolas, nécoras, congros, lumbrigantes, polbos, campos de vieiras, zamburiñas, ourizos, xurelos, fanecas... e mesmo restos de antigos naufraxios.

Centro de Actividades Subacuáticas Ferrol

Apartado 415

T: 676 184 719

Centro de Actividades Subacuáticas Golfiño

Souto, 11-13 1º C

T: 981 380 382 / 630 033 539

www.casgolfinoince.blogspot.com

c.a.s.golfino@hotmail.com

Fundado en 1979. Dispón dunha escola de mergullo propia.

Club do Mar Ferrol

Edificio da Lonxa

T: 981 359 945 / 696 094 134

www.buceoclubdomar.org

Cursos de mergullo a todos os niveis, incluso docencia.

Escola de Navegación Náutica Dunasport

San Diego, 16 - 1º

T: 981 369 049

670 50 82 05

678 57 96 78

www.dunasport.com

Cursos de vela. Excursións en veleiro con patrón: de día, de fin de semana, saídas nocturnas para ver a posta de sol con cea incluída, turismo gastronómico, etc., dispoñibles baixo petición para particulares, grupos, empresas, colexios... Excursións con saída garantida en temporada alta.

[+info: oficinas de Turismo de Ferrol; imprescindible preinscripción].

Spinnaker

Naturalista López Seoane, Bloque 1

T: 981 102 620 / 629 846 200 / 647 835 970

www.escuelaspinnaker.com

spinnaker@escuelanavegacion.es

Centro de estudos e actividades náuticas: cursos de vela, chárter ou aluguer (con patrón) por semanas, fins de semana e por horas.

El Galeón

Socorro, 6 - B

T: 981 354 992 / 692 770 808

www.elgaleoneam.com

contacto@elgaleoneam.com

Escola de actividades marítimas: navegación e mergullo.

Barco a Mugardos

Porto de Curuxeiras

T: 620 892 907

[+ info: Oficinas de Turismo de Ferrol].

Excursión pola ría en barco

Tempada Alta (Semana Santa e verán): consultar horarios.

Saída: Oficina de Turismo de Ferrol (Porto de Curuxeiras)

Duración: 1 h aprox.

Nº máx participantes: 100 pax

Nº mín participantes: 10 pax

[+ info: Oficinas de Turismo de Ferrol].

Cea en barco con guía a bordo

Tempada Alta (verán): sábados e domingos, 21.00 h.

Saída: Porto de Curuxeiras

Duración: 4 h aprox.

Nº máx participantes: 100 pax

Nº mín participantes: 10 pax

[+ info: Oficinas de Turismo de Ferrol].

Surf, windsurf e bodyboard

Estes tres deportes sobre as ondas merecen en Ferrol un destacadísimo capítulo á parte.

A costa ferrolá conta con variedade de praias de fondos de area branca e infinidade de rompentes con ondas perfectas, idóneas para a aprendizaxe e práctica destes apaixonantes deportes.

Ferrol cobre todos os francos: se un día non hai ondas en Doniños ou San Xurxo, areais encarados ao oeste, seguramente se poderá gozar de excelentes ondas de tubo en Santa Comba ou Ponzos, que miran ao norte...

Que Ferrol é o centro dos deportes acuáticos de Galicia demostra o gran número de afeccionados desta zona, na que ademais se celebran dous campionatos de renome internacional.

Selección de praias

*Fonte: www.ferrolortegal.com

Praia de Ponzos

Tamaño: metrazo a metro e medio
 Calidade da auga: non contaminada
 Marea: baixa e subindo
 Tipo de fondo: area
 Vento: sur, suroeste
 Tipo de onda: picos variables rápidos e manobrables
 Ondada: medio noroeste
 Época: verán-outono
 Locais: poucos
 Puntuación ****

Praia de Santa Comba

Tamaño: metro a metro e medio
 Calidade da auga: non contaminada
 Marea: subindo
 Tipo de fondo: area
 Vento: sur, suroeste
 Tipo de onda: picos variables longos, manobrables
 Ondada: forte noroeste
 Época: outono
 Locais: non
 Puntuación **

Praia de Esmelle

Tamaño: metro a metro e medio
 Calidade da auga: non contaminada

Marea: media e baixa
 Tipo de fondo: area
 Vento: noroeste
 Tipo de onda: picos variables
 Ondada: medio oeste, noroeste
 Época: outono-inverno
 Locais: poucos
 Puntuación ***

Praia de Doniños

Tamaño: metrazo a metro e medio
 Calidade da auga: non contaminada
 Marea: subindo e chea
 Tipo de fondo: area
 Vento: noroeste
 Tipo de onda: picos variables rápidos e manobrables
 Ondada: pequeno oeste, noroeste
 Época: outono-inverno
 Locais: moitos
 Puntuación *****

Escolas

Escuela de Surf e Bodyboard Grosso

Campo de Tiro de Doniños, s/n

T: 687 876 287

www.grossoweb.com | www.grossosurfcamp.com

info@grossoweb.com

Escola de surf e bodyboard.

Rip Curl Surf School Doniños

T: 699 831 192 / 633 656 563

www.ripcurlsurfschooldoninos.com

info@ripcurlsurfschooldoninos.com

Escola de surf e bodyboard.

Spot Surf School

T: 615 304 583

escueladesurfsport.blogspot.com

escuelasurfsport@hotmail.com

Escola de surf e bodyboard.

Escola Municipal Windsurf Ferrolvento

www.ferrolventowindsurf.es

info@ferrolventowindsurf.es

Escola de windsurf na praia urbana de Caranza, unha zona de navegación tranquila, con augas planas, ideal para principiantes.

Eventos

Principios setembro

Surfussion

Praia de Doniños

Competición internacional de bodyboard; a máis importante do mundo nesta modalidade

[+ info: www.grossoweb.com].

Fins agosto - principios setembro

Pantín Classic

Praias de Pantín (Valdoviño) e Doniños

O campionato mundial de surf máis antigo de España e Europa e o terceiro do mundo. En 2010 acadaba as seis estrelas WQS na categoría masculina e feminina e converteuse nunha proba fundamental dentro do circuito mundial.

[+info: www.pantinclassic.com].

Accesorios

Nunha cidade como Ferrol, onde os deportes náuticos e en especial o surf, teñen moitos adeptos, non podía faltar un gran número de tendas onde atoparás todo tipo de materiais e accesorios. Atoparalas por toda a cidade.

Turismo activo

Coñece o contorno natural de Ferrol dun xeito activo, vivindo á vez experiencias únicas: sendeirismo, escalada, montañismo, nordic walking, relaxación na natureza, percorridos guiados para descubrir o bosque e a praia de noite... e moito máis!

Club de Montaña Ferrol

Coruña, 102 - 1º D

T: 981 355 869

www.clubmontanaferrol.com

secretariacmf@gmail.com

Natureza, sendeirismo, escalada, montañismo, e incluso rutas históricas a pé: batalla de Brión, Camiño a Santo André de Teixido, Camiño Inglés de Santiago... O activo Club de Montaña de Ferrol non só organiza múltiples actividades ao

aire libre ao longo de todo o ano, senón que facilita información pormenorizada do contorno natural de Ferrol e a súa comarca, incluíndo todos os seus sendeiros: contacta con eles!

Inspiración

Esmelle, s/n

T: 678 910 964

www.inspiracion.es

inspiracion@inspiracion.es

Cóñece e practica diversas técnicas alternativas de relaxación e actividades saudables na contorna de Ferrol: pilates, ioga, tai chi, rutas de nordic walking... Actividades dispoñibles para particulares, colectivos e empresas: infórmate!

Asociación de Vecinos de Esmelle

Esmelle

T: 981 365 390

www.valledeesmelle.com

avv@valledeesmelle

Esta asociación ofréceche sendeirismo e visitas guiadas polo patrimonio etnográfico da zona rural de Esmelle: antigos muíños, lavadoiros, fontes, etc., que os propios veciños se encargan de recuperar e sinalizar. Tamén organiza percorridos nocturnos para sentir o bosque e o mar. No local da asociación podes obter información gratuita sobre os distintos sendeiros, alugar uns bastóns para practicar nordic walking ou unha bici BTT.

[+info: p. 45].

Motus Gestión del Tiempo Libre

Estrada Santa Marina, 9- 2ª

T: 981 312 834

www.motus.es

info@motus.es

Senderismo, rutas en BTT [+info: p. 45], tiro con arco, escalada, orientación e moitas outras propostas no centro de actividades situado nun contorno

natural privilexiado, á beira do río Beelle (Narón). Actividades a partir de 12 €, cun mínimo de 2 pax, solicitadas previamente e suxeitas a dispoñibilidade.

Bicis

Goza en Ferrol deste cómodo e saudable tipo de transporte: o centro urbano dispón de varios quilómetros de carril bici e no contorno son varias as rutas accesibles para ciclistas.

Ferrol en bici

Carril bici **A2-A3, D3-H3**

Estacións Ferrol en bici **B2, B4, D3, E2, E3, G3**

Oficina Ferrol en bici **E2**

(Portanova, esquina Avda. das Pías con Estrada de Castela)

www.ferrolenbici.es

T: 981 312 331

Se non tes bici, para os percorridos pola zona urbana podes utilizar as bicicletas que o Concello pon á túa disposición en diferentes puntos da cidade.

Para iso tes que darte de alta, cubrindo o impreso que atoparás na web e levándoo á oficina de "Ferrol en bici".

Centro BTT Valle de Esmelle

T: 678 153 870

www.valledeesmelle.com/btt/btt.html

cbtt@valledeesmelle.com

Para facer percorridos polo contorno natural, en Esmelle tes un punto de aluguer de bicis BTT e dispoñen ademais dos seguintes servizos: duchas, vestiarios e armarios para deixar as cousas, rutas guiadas (logo de reserva) e lavado de bicis. Tanto no centro como na súa web facilitan información sobre rutas ciclistas.

Motus Gestión del Tiempo Libre

[+info: p. 43].

[+ info: para percorrer Ferrol en bicicleta tes máis información na web do Club Ciclista Ferrol: www.clubciclistaferrol.es; tamén che recomendamos a web do Club de Montaña Ferrol: www.clubciclistaferrol.es].

Parapente

A venteadada costa oceánica e a orografía de Ferrol, que acada alturas importantes preto do mar, fan desta zona unha das preferidas en Galicia para os amantes do parapente e voos bipraza. É ademais unha zona moi versátil, xa que conta con diferentes despegues en función da dirección do vento: Monte Ventoso, Lobadiz, Ponzos, San Cristóbal, Prior...

Parapente Galicia

T: 619 726 348

www.parapentegalicia.com

parapentegalicia@yahoo.es

Centro de voo aberto todo o ano que ofrece voos en parapente bipraza, acompañados dun instrutor, e cursos de iniciación e perfeccionamento de parapente, incluíndo minicursos de familiarización de fin de semana.

Hípica

Imaxinas descubrir Ferrol a cabalo?

Club Hípico La Camposa

A Camposa - Brión

www.clubhipicolacamposa.com

clubhipicolacamposa@gmail.com

T: 606 429 032

Rutas guiadas dacabalo os sábados e domingos
pola mañá (imprescindible reserva previa).

Cursos de hípica.

Club Hípico Los Gavilanes

A Pedreira, km 10 - Covas

T: 981 365 854 / 670 441 708

Cursos de hípica.

Golf

A uns pasos da cidade tes un campo de golf para mellorar o teu swing.

Club de Golf Campomar

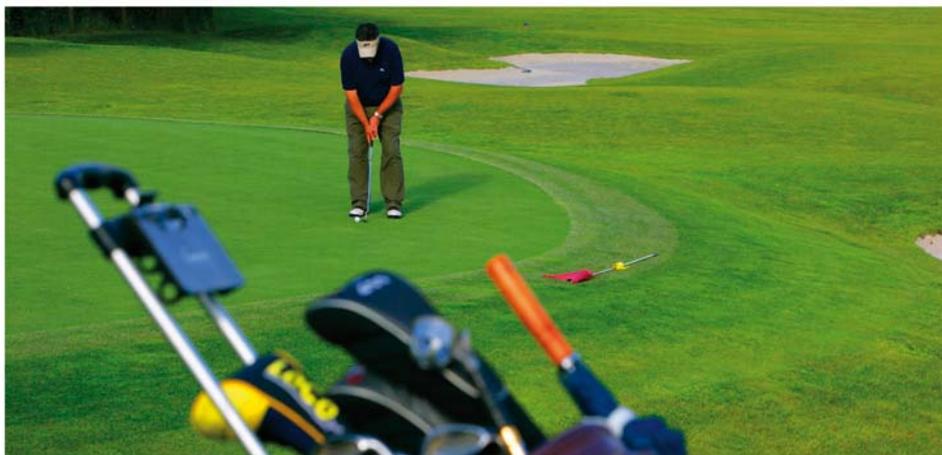
Lugar de Vilacornelle – O Val (Narón)

T: 981 453 910

www.clubcampomar.com

info@clubcampomar.com

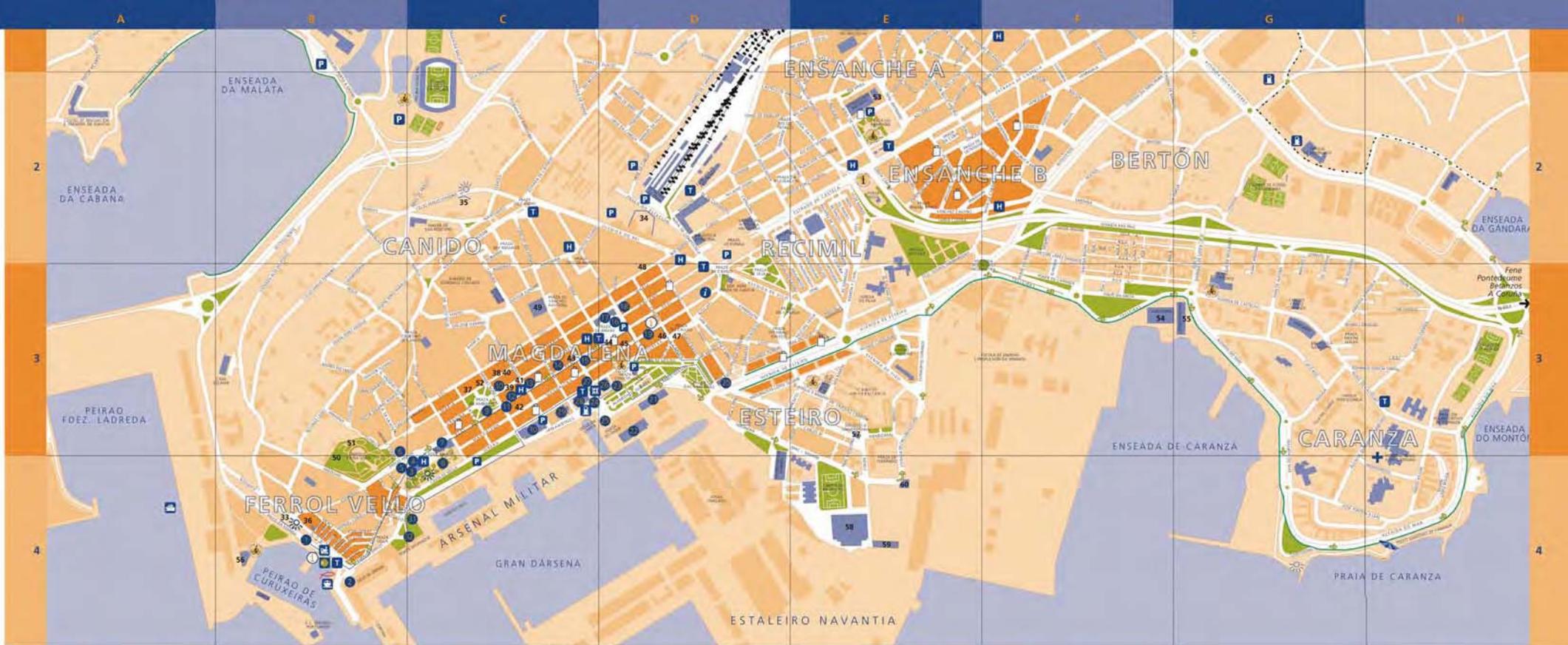
Campo de golf de par 70, percorrido de 5.322 m, distribuído en nove corredores para outros tantos buratos. Ofrece cursos e torneos amateur todo o ano e conta ademais con cafetería-restaurante, sala de reunións, aparcadoiro...

Planos

Oficina de Turismo de Ferrol   Oficina de Turismo de Galicia   Alojamento   Barcos ría   Tren turístico   Edificio relixioso   Museo/cultura   Modernismo   Praia   Vista panorámica   Zona de restaurantes e tapas   Zona de compras   Taxi   Intercambiador   Cruzeiros   Aparcadoiro   Gasoleira   Especial Nenos   Estación de bicis   Alquiler de bicis   Carril bici   Ruta a pé   Inicio do Camiño de Santiago   Camiño de Santiago   Inicio do Camiño de San Andrés de Teixido

Concello de Ferrol

Oficina Central de Turismo de Ferrol

Magdalena, 56

Tel: 981 944 272

Punto de Información de Turismo de Ferrol

Peirao de Curuxeiras

www.ferrol.es

ferrolturismo@ferrol.es